

Gorzów Wlkp., dnia 5 czerwca 2017r.

PS-VIII.431.1.2017.MDzi

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Nazwa i adres jednostki kontrolowanej:

**Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Świebodzinie,
ul. Żaków 3, 66-200 Świebodzin**

Na podstawie przepisów:

- ustawy z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz.U. z 2016r., poz. 575) oraz (Dz.U. z 2017r., poz. 697)
- rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 21 sierpnia 2015r. w sprawie przeprowadzania kontroli przez wojewodę oraz wzoru legitymacji uprawniającej do przeprowadzania kontroli (Dz.U. z 2015r., poz. 1477)

Zespół kontrolny w składzie:

- Magdalena Dziadas – Inspektor Wojewódzki w Wydziale Polityki Społecznej Lubuskiego Urzędu Wojewódzkiego w Gorzowie Wlkp., posiadająca upoważnienie Wojewody Lubuskiego Nr 14-1/2017 z dnia 6 lutego 2017r. – przewodnicząca Zespołu kontrolnego;
- Elżbieta Szwonka – Inspektor Wojewódzki w Wydziale Polityki Społecznej Lubuskiego Urzędu Wojewódzkiego w Gorzowie Wlkp., posiadająca upoważnienie Wojewody Lubuskiego Nr 14-2/2017 z dnia 6 lutego 2017r. – członek Zespołu kontrolnego;

przeprowadził w dniach **10 i 22 lutego 2017 roku** kontrolę problemową w jednostce.

Przed przystąpieniem do kontroli Zespół kontrolny złożył pisemne oświadczenia o braku okoliczności uzasadniających wyłączenie od udziału w niniejszej kontroli.

Kontrolę przeprowadzono w obecności p. Ludmiły Janik – Dyrektor Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Świebodzinie, która udzielała wyjaśnień w toku kontroli.

Zakresem kontroli objęto sposób realizacji zadań powiatu z zakresu rodzinnej pieczy zastępczej oraz sposób zapewnienia pieczy zastępczej w placówkach opiekuńczo – wychowawczych.

Okres objęty kontrolą: od 1 stycznia 2016r. do dnia kontroli.

W szczególności ocenie poddano następujące zagadnienia:

1. zgodność kwalifikacji koordynatorów zespołu rodzinnej pieczy zastępczej, psychologa
2. oceny rodzin zastępczych;
3. oceny sytuacji dzieci przebywających w rodzinach zastępczych (sporządzanie i przekazywanie do Sądu właściwego), sporządzanie planu pomocy dziecku;
4. zapewnienie opieki organizatora dla rodzin zastępczych:
 - a) udział w szkoleniach rodzin zastępczych mających na celu podnoszenie kwalifikacji;
 - b) uczestnictwo w grupach wsparcia, rodziny pomocowe;
 - c) zapewnienie rodzinom zastępczym pomocy prawnej;
 - d) zapewnienie i sposób realizacji konsultacji psychologiczno – pedagogicznych.
5. sposób realizacji Postanowień Sądu w stosunku do dzieci przebywających w rodzinach zastępczych zawodowych pełniących funkcję pogotowia rodzinnego;
6. sposób dochodzenia świadczeń alimentacyjnych na rzecz dziecka przebywającego w pieczy zastępczej;
7. sposób realizacji corocznego limitu zawiązywania rodzin zastępczych zawodowych;
8. sposób zapewnienia pieczy zastępczej w placówkach opiekuńczo – wychowawczych (stosowna do wieku piecza zastępcza, prawidłowo zrealizowane postanowienia Sądu o umieszczeniu w pieczy zastępczej);
9. Zespół do spraw okresowej oceny sytuacji dziecka.

Akta kontroli: str. 1-14

Zarządzeniem Nr 30/11 Starosty Świebodzińskiego z dnia 29 listopada 2011r. w sprawie wyznaczenia organizatora rodzinnej pieczy zastępczej w Powiecie Świebodzińskim Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Świebodzinie zostało wyznaczone na organizatora rodzinnej pieczy zastępczej na terenie Powiatu Świebodzińskiego. Starosta Świebodziński w w/w dokumencie wyznaczył na organizatora rodzinnej pieczy zastępczej w powiecie Świebodzińskim Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Świebodzinie, wykonanie zarządzenia powierzył Dyrektorowi Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Świebodzinie. W Uchwale nr 193/2016 Zarządu Powiatu Świebodzińskiego z dnia 5 września 2016r. w sprawie Regulaminu organizacyjnego Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Świebodzinie zapisano w rozdziale 3 struktury organizacyjnej Centrum w § 7.1

Centrum ma strukturę bezwydziałową; z ust. 2 pkt 3 wynika, że w Centrum wyodrębnia się Zespół do spraw rodzinnej pieczy zastępczej.

Akta kontroli: str. 15-26

W trakcie prowadzonych czynności kontrolnych dokonano analizy losowo wybranej dokumentacji 4 rodzin zastępczych (* *Wylączenia dokonał zespół kontrolny na podstawie art. 5 ustawy z dnia 6 września 2001r. o dostępie do informacji publicznej (Dz.U. z 2016r., poz.1764).*.) i dokumentację losowo wybranych 14 wychowanków przebywających w w/w badanych rodzinach zastępczych oraz dokumentację kwalifikacji członków zespołu ds. rodzinnej pieczy zastępczej. Podczas kontroli przyjęto wyjaśnienia ustne złożone przez Panią Dyrektora PCPR w Świebodzinie Ludmiłą Janik oraz Starszego Koordynatora Rodzinnej Pieczy Zastępczej Panią Edytę Borowczak.

Użyte w protokole skróty:

- **X1** – rodzina zastępcza * *Wylączenia dokonał zespół kontrolny na podstawie art. 5 ustawy z dnia 6 września 2001r. o dostępie do informacji publicznej (Dz.U. z 2016r., poz.1764).*
- **X2** – rodzina zastępcza * *Wylączenia dokonał zespół kontrolny na podstawie art. 5 ustawy z dnia 6 września 2001r. o dostępie do informacji publicznej (Dz.U. z 2016r., poz.1764).*
- **Y** – rodzina zastępcza * *Wylączenia dokonał zespół kontrolny na podstawie art. 5 ustawy z dnia 6 września 2001r. o dostępie do informacji publicznej (Dz.U. z 2016r., poz.1764).*
- **Z** – rodzina zastępcza * *Wylączenia dokonał zespół kontrolny na podstawie art. 5 ustawy z dnia 6 września 2001r. o dostępie do informacji publicznej (Dz.U. z 2016r., poz.1764).*
- Zespół – zespół do spraw rodzinnej pieczy zastępczej
- PCPR – Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie

Akta kontroli: str. 27-64

Ocena skontrolowanej działalności

1. Zgodność kwalifikacji koordynatorów zespołu rodzinnej pieczy zastępczej, psychologa.

Jak ustalono w toku kontroli, w PCPR w ramach zespołu ds. pieczy zastępczej zatrudniono 5 koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej w ramach umów o pracę na czas nieokreślony. Dodatkowo, w celu zapewnienia właściwej realizacji zadań, 2 osoby świadczą usługi dla PCPR, w tym: 1 osoba na stanowisku koordynatora (zatrudniony w porozumieniu z Powiatowym Urzędem Pracy w Świebodzinie) oraz 1 osoba na stanowisku psychologa (w ramach umowy zawartej pomiędzy PCPR a Centrum Psychologiczno – Szkoleniowym na zlecenie świadczenia usług psychologicznych w wymiarze 59 godzin miesięcznie dla rodzin zastępczych i dzieci). PCPR w Świebodzinie nie zatrudnia pedagoga i psychologa na etat.

W celu zbadania zgodności zatrudnienia kadry zespołu rodzinnej pieczy zastępczej z wymogami określonymi w przepisach prawa skontrolowano 7 teczek akt osobowych pracowników (6 koordynatorów, 1 psycholog). Z analizy dokumentacji wynika, że wszyscy badani koordynatorzy posiadają wymagane kwalifikacje. W odniesieniu do psychologa ustalono, że posiada ukończone studia wyższe magisterskie na kierunku psychologia oraz studia podyplomowe w zakresie resocjalizacji, co oznacza że również posiada wymagane kwalifikacje.

Na jednego koordynatora w okresie objętym kontrolą przypadało 14.3 rodziny.

W kontrolowanym obszarze nie stwierdzono uchybień.

Akta kontroli: str. 119-126

2. Oceny rodzin zastępczych;

W trakcie kontroli dokonano analizy dokumentacji rodzin zastępczych, dotyczącej terminów sporządzenia ocen rodzin zastępczych. W badanej dokumentacji w/w rodzin zastępczych stwierdzono, że 3 rodziny mają sporządzone oceny rodziny zastępczej według jednakowego schematu. Analizując dokumentację rodziny zastępczej **Y** * *Wyłączenia dokonał zespół kontrolny na podstawie art. 5 ustawy z dnia 6 września 2001r. o dostępie do informacji publicznej (Dz.U. z 2016r., poz.1764).* ustalono, że w trakcie pełnionej funkcji nie posiadała sporządzonej oceny rodziny zastępczej. Zgodnie z zapisem w ustawie o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej organizator rodzinnej pieczy zastępczej dokonuje pierwszej oceny rodziny zastępczej nie później niż przed upływem roku od umieszczenia pierwszego dziecka w rodzinie zastępczej. W związku z w/w zapisem rodzina zastępcza **Y** nie podlegała ocenie. W toku kontroli poddano analizie zapisy zawarte w dokumentach oceny. Ustalono, że oceny zostały sporządzone terminowo i uwzględniono w nich obszary zawierające informacje oraz oceny pod względem predyspozycji do pełnienia powierzonych im funkcji oraz jakości wykonywanej pracy. Do arkusza oceny jest dołączona dokumentacja: opinia psychologiczna, oświadczenia rodzin zastępczych, zaświadczenia lekarskie, informacja z Krajowego Rejestru Karnego Ministerstwa Sprawiedliwości, ocena koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej. Ocena rodziny jest skorelowana z zapisami w dokumentacji rodziny.

Z wszystkich analizowanych dokumentów w/w ocen rodzin zastępczych wynika, że podczas posiedzeń zespołu kwalifikacyjnego w którym uczestniczyła kadra z Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Świebodzinie tj. dyrektor, koordynatorzy, psycholog całościowa ocena końcowa poszczególnych obszarów pozwoliła wystawić oceny pozytywne dla tych rodzin.

W kontrolowanym obszarze nie stwierdzono uchybień.

3. Oceny sytuacji dzieci przebywających w rodzinach zastępczych (sporządzanie i przekazywanie do Sądu właściwego), plan pomocy dziecku;

Organizator rodzinnej pieczy zastępczej jest zobowiązany do dokonywania okresowej oceny sytuacji dzieci przebywających w rodzinnej pieczy zastępczej na podstawie art.76 ust.4 pkt 11. ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. W art. 129 ustawa określa cele oceny sytuacji dziecka stawiając w pierwszej kolejności sytuację rodzinną dziecka; w dalszej kolejności analizę stosowanych metod pracy z dzieckiem i rodziną; modyfikację planu pomocy dziecku; monitorowanie procedur adopcyjnych dzieci z regulowaną sytuacją prawną umożliwiającą przysposobienie; oceny: stanu zdrowia dziecka i jego aktualnych potrzeb oraz zasadności dalszego pobytu dziecka w pieczy zastępczej. Takie ustawienie kolejności determinuje działania organizatora rodzinnej pieczy zastępczej, które powinny być uzależnione przede wszystkim od sytuacji rodzinnej dziecka. Inny zakres działań konieczny jest w sytuacji, kiedy są szanse na powrót dzieci do domu rodzinnego a inne w sytuacji, gdy takiej możliwości nie ma, zatem celem głównym w planie pomocy dziecku jest powrót do domu lub umieszczenie w zastępczym środowisku wychowawczym.

Wszystkie analizowane w toku kontroli plany pomocy dziecku konstruowane są wg jednego wzorca i zawierają cztery cele długoterminowe: utrzymanie prawidłowego rozwoju fizycznego i zdrowia dziecka; utrzymanie prawidłowego rozwoju psychospołecznego dziecka, utrzymanie prawidłowego rozwoju moralnego i religijnego dziecka, powrót dziecka do rodziny biologicznej, umieszczenie w rodzinie adopcyjnej. Do każdego z celów długoterminowych przypisano cele krótkoterminowe. W planach pomocy położony jest nacisk na zaspokojenie bieżących potrzeb rozwojowych, nie ma wskazań na przyszłość, co stanowi uchybienie. Ostatni cel długoterminowy odnoszący się do unormowania sytuacji prawnej dziecka w celach długoterminowych zawiera lakoniczne zapisy np. w sytuacji miesięcznego dziecka, wobec którego zaplanowano powrót do rodziny zapisano: „utrzymanie stałego przepływu informacji o sytuacji dziecka w rodzinie zastępczej”, natomiast w działaniach zaplanowano „kontakt z Sądem (kuratorem)”.

W modyfikacji planu pomocy dziecku (po 14 mies.) powtórzono zapis odnośnie przepływu informacji o aktualnej sytuacji dziecka. Sytuacja o tyle dziwna, że 4 miesiące wcześniej SR unormował sytuację prawną dziecka w ten sposób, że pozbawił matkę władzy rodzicielskiej, ograniczył prawa ojcu i nakazał umieszczenie dziecka w zawodowej rodzinie zastępczej lub rodzinnym domu dziecka. Taka konstrukcja zmodyfikowanego planu stanowi uchybienie.

Również w odniesieniu do innego (13 lat w chwili sporządzania planu) dziecka przebywającego w rodzinie * *Wylączenia dokonał zespół kontrolny na podstawie art. 5 ustawy z dnia 6 września 2001r. o dostępie do informacji publicznej (Dz. U. z 2016r., poz.1764)*, gdzie cztery lata wcześniej Sąd pozbawił władzy rodzicielskiej oboje rodziców, o czym autor planu pisze w następnym wersie dodając, że dziecko nie ma żadnego kontaktu z rodzicami. W celach krótkoterminowych zapisano: „budowanie prawidłowych relacji w rodzinie, utrzymywanie stałego przepływu informacji o sytuacji dziecka w rodzinie zastępczej”. Celom przypisano działania, w tym: kontakt z asystentem rodziny, kontakt z kuratorem. Pod każdym tak rozpisany celem jest zapis odnoszący się do oczekiwanych efektów planowanych działań. W tym przypadku spodziewane jest „utrzymanie prawidłowych relacji pomiędzy rodziną zastępczą a biologiczną oraz przekazywanie informacji o sytuacji dziecka, które będą miały znaczenie w sprawie możliwości powrotu dziecka do rodziny biologicznej”. Przytoczony w całości zapis dowodzi schematyzmu w konstruowaniu planu, zwłaszcza, że w kolejnej modyfikacji z lutego 2017 r. powtórzono zapis dodając, że dziecko zostało zakwalifikowane do przysposobienia poza granice kraju (* *Wylączenia dokonał zespół kontrolny na podstawie art. 5 ustawy z dnia 6 września 2001r. o dostępie do informacji publicznej (Dz. U. z 2016r., poz.1764).*) oraz pojawiła się informacja o przeniesieniu do rodziny „docelowej” (po ponad 7 latach w pogotowiu rodzinnym i po 5 latach od unormowania sytuacji prawnej). Tak długi okres przebywania w rodzinie pełniącej funkcję pogotowia jest niezgodny z przepisami i stanowi istotne uchybienie (szerzej problem został przedstawiony w punkcie 5 wystąpienia).

Ponadto w odniesieniu do tego dziecka w planach uwzględniono kontakt z biegłym psychologiem (nie określono na czym ten kontakt miałby polegać.) Z żadnego z planów nie wynika, by dziecko poddane miało być oddziaływaniom terapeutycznym. Koordynator odnotowuje w terminarzu wizyt pobyt w rodzinie, natomiast w karcie pracy socjalnej informację dotyczącą rodziny i dzieci w rodzinie. Z kart pracy z rodziną koordynatora wynika, że w okresie objętym kontrolą tj., od 01.01.2016 do dnia kontroli odbyło się 21 wizyt, w tym 4 z psychologiem. W kartach za ten okres nie ma zapisów odnośnie wsparcia terapeutycznego dla dzieci. Po wizycie w dniu * *Wylączenia dokonał zespół kontrolny na podstawie art. 5 ustawy z dnia 6 września 2001r. o dostępie do informacji publicznej (Dz. U. z 2016r., poz.1764).* zanotowano zalecenia psychologa: systematycznie wspierać rodzinę, prowadzić rozmowy wspierające oraz redukujące napięcie emocjonalne, utrzymywać dotychczasowy stan. Nie ma wskazania kto miałby to robić i czy zrobił. Ostatnie zapisy odnośnie udziału dzieci w terapii pochodzą z 2013r. O tym jak bardzo dzieciom potrzebne jest specjalistyczne oddziaływanie świadczyć może w ocenie kontrolujących zapis z 14 września 2016 roku mówiący o tym, że * *Wylączenia dokonał zespół kontrolny na podstawie art. 5 ustawy z dnia 6 września 2001r. o dostępie do informacji*

publicznej (Dz. U. z 2016r., poz.1764). dziecko samodzielnie opuściło budynek szkoły i wyszło na boisko (po dwóch tygodniach od rozpoczęcia roku szkolnego). Brak terapii i potwierdzania działań terapeutycznych dla tego dziecka stanowi uchybienie. Z oceny zasadności pobytu w pieczy zastępczej sporządzonej w dniu 20.12.2016 wynika, że * Wylączenia dokonał zespół kontrolny na podstawie art. 5 ustawy z dnia 6 września 2001r. o dostępie do informacji publicznej (Dz. U. z 2016r., poz.1764). w szkole pomocą psychologiczno – pedagogiczną. W dokumentacji dziecka nie ma zapisu, który wskazywałby w jakim zakresie, wymiarze i formie „pomoc psychologiczno – pedagogiczna” jest świadczona. Z oferty * Wylączenia dokonał zespół kontrolny na podstawie art. 5 ustawy z dnia 6 września 2001r. o dostępie do informacji publicznej (Dz. U. z 2016r., poz.1764). ucześnie, wynika, że „wychowankowie mają możliwość skorzystania z porad specjalistów: psychologa, pedagoga, logopedy, reedukatora, pielęgniarki”. W ocenie kontrolujących plan pomocy dziecku powinien uwzględniać oddziaływania specjalistyczne, jeśli są zalecane lub ich potrzeba wynika z bieżącego funkcjonowania dziecka, bądź też jest nią traumatyczne doświadczenie dziecka.

Po dokonaniu oceny zgodnie z przepisami organizator formułuje na piśmie opinię dotyczącą zasadności dalszego pobytu dziecka w pieczy zastępczej, a następnie przekazuje ją do sądu. Badana dokumentacja wskazuje, że we wszystkich przypadkach takie opinie zostały sporządzone i przekazane do sądu, natomiast pomiędzy posiedzeniem zespołu a sporządzeniem opinii upływało od – tygodnia do dwóch miesięcy.

Nie stwierdzono nieprawidłowości odnośnie sporządzania opinii i przekazywania ich do Sądu Rodzinnego (przepisy nie wskazują terminu w jakim ma nastąpić przekazanie opinii do sądu).

Natomiast w odniesieniu do sporządzania planów pomocy dziecku stwierdza się uchybieńia, polegające na nieuwzględnianiu zmieniającej się sytuacji dziecka, nieuwzględnianiu specjalistycznych oddziaływań, schematyzmie w formułowaniu zapisów oraz zbytniej koncentracji na planowaniu działań zmierzających do zaspokojenia bieżących potrzeb bytowych.

Akta kontroli: str. 146-234; 340-1139

Przebywanie dziecka z unormowaną sytuacją prawną w rodzinie pełniącej funkcje pogotowia przez okres ponad 5 lat od momentu wydania postanowienia Sądu stanowi istotne uchybienie.

4. Sposób zapewnienia opieki organizatora dla rodzin zastępczych:

a) udział w szkoleniach rodzin zastępczych mających na celu podnoszenie kwalifikacji. Podczas kontroli przeanalizowano sposób organizowania przez jednostkę szkoleń mających na celu podnoszenie kwalifikacji rodzin zastępczych. Z ustaleń (zał. tabela nr 10,11) wynika,

że Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Świebodzinie w okresie objętym kontrolą zorganizowało szkolenia :

- szkolenie dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej – „dziecko w pieczy zastępczej” (tematyka: wprowadzenie do pieczy zastępczej, moduł dziecko, moduł rodzina, elementy prawa, samorządowe systemy wsparcia, specyficzne trudności w pieczy zastępczej); szkolenia odbywały w dniach: 23.09; 27.09; 04.10; 05.10; 7.10; 11.10; 13.10; 15.10; 16.10.2016r. – z analizowanych list obecności z w/w szkolenia wynika, że udział brało 6 osób (z czego 4 osoby to dwa małżeństwa), które uczestniczyły we wszystkich spotkaniach.
- szkolenie dla funkcjonujących rodzin zastępczych „dziecko w pieczy zastępczej” (tematyka: wprowadzenie do pieczy zastępczej, część modułu dziecko, część modułu rodzina, przepisy dotyczące rodzin zastępczych). Z listy obecności wynika, że szkolenie odbyło się w dniu 22.11.2016r. (udział wzięło 21 osób) i w dniu 23.11.2016r. (udział wzięły 24 osoby).

** Wyłączenia dokonał zespół kontrolny na podstawie art. 5 ustawy z dnia 6 września 2001r. o dostępie do informacji publicznej (Dz.U. z 2016r., poz.1764).*

W/w szkolenia zostały przeprowadzone przez 2 koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej posiadających uprawnienia trenera I i II stopnia do szkolenia kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej według programu „Szansa w rodzinie” (zatwierdzonego decyzją MPiPS Nr 8/2012/RZ z dnia 03.04.2012r. na okres 5- lat) wystawione przez Centrum Szkoleniowe Towarzystwa Rozwijania aktywności dzieci „Szansa”.

Dokumentacja wszystkich badanych rodzin zastępczych wskazuje, że sytuacja w w/w rodzinach zastępczych była trudna pod względem opiekuńczo – wychowawczym

** Wyłączenia dokonał zespół kontrolny na podstawie art. 5 ustawy z dnia 6 września 2001r. o dostępie do informacji publicznej (Dz.U. z 2016r., poz.1764).*

Mając na uwadze wskazane trudności, stwierdza się, że istniały przesłanki do podnoszenia kwalifikacji tych rodzin.

W realizacji zadania stwierdzono istotne uchybienie dotyczące niezapewnienia dla rodzin zastępczych szkoleń mających na celu podnoszenie ich kwalifikacji, biorąc pod uwagę ich potrzeby.

Akta kontroli: str. 148-161; 340-1139

b) Uczestnictwo w grupach wsparcia, rodziny pomocowe

W trakcie kontroli dokonano analizy sposobu zapewnienia pomocy i wsparcia osobom sprawującym rodzinną pieczę zastępczą, w szczególności w ramach grup wsparcia oraz rodzin pomocowych. Z analizy dokumentacji wynika, że w okresie objętym kontrolą odbyły się dwa spotkania grupy wsparcia rodzin zastępczych zawodowych pełniących funkcję pogotowia rodzinnego (spotkania nie są organizowane cyklicznie w ramach potrzeb).

Z protokołu pierwszego spotkania rodzin zastępczych z udziałem Dyrektora Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie, zorganizowanego * Wylączenia dokonał zespół kontrolny na podstawie art. 5 ustawy z dnia 6 września 2001r. o dostępie do informacji publicznej (Dz.U. z 2016r., poz.1764). wynika, że zainteresowani zgłosili problemy m.in.: wnioskowali o podwyżkę wynagrodzeń za sprawowanie opieki nad dziećmi, podwyższenia wynagrodzeń osobom pracującym przy opiece nad dziećmi i przy pracach gospodarczych. Z listy obecności wynika, że * Wylączenia dokonał zespół kontrolny na podstawie art. 5 ustawy z dnia 6 września 2001r. o dostępie do informacji publicznej (Dz. U. z 2016r., poz.1764). uczestniczyły w w/w spotkaniu. W dniu * Wylączenia dokonał zespół kontrolny na podstawie art. 5 ustawy z dnia 6 września 2001r. o dostępie do informacji publicznej (Dz.U. z 2016r., poz.1764). Dyrektor PCPR przekazała do wiadomości Starosty Świebodzińskiego informację na piśmie o odbytym w/w spotkaniu oraz kserokopię protokołu ze zgłoszonymi dla Dyrektor PCPR problemami rodzin zastępczych pełniących funkcję pogotowia rodzinnego.

Drugie spotkanie grupy wsparcia odbyło się w dniu * Wylączenia dokonał zespół kontrolny na podstawie art. 5 ustawy z dnia 6 września 2001r. o dostępie do informacji publicznej (Dz.U. z 2016r., poz.1764). i z analizy sprawozdania z w/w spotkania wynika, że dotyczyło m.in.: * Wylączenia dokonał zespół kontrolny na podstawie art. 5 ustawy z dnia 6 września 2001r. o dostępie do informacji publicznej (Dz.U. z 2016r., poz.1764). Brak dokumentacji potwierdzającej podejmowanie kolejnych działań ze strony PCPR na rzecz rodzin biorących udział w w/w spotkaniu i poprawy w obszarach, na które wskazywały rodziny.

Z wyjaśnień dyrektora wynika, że w powiecie świebodzińskim działa grupa wsparcia dla zawodowych rodzin zastępczych. Najczęściej inicjatorem takich spotkań jest koordynator rodzinnej pieczy zastępczej, który proponuje zapraszanie gości z którymi rodziny zawodowe chciałyby się spotkać. Ponadto w czasie takich spotkań udzielane są także informacje dot. zmian przepisów prawa. Z wyjaśnień Pani Dyrektor wynika, że Koordynatorzy w ramach swojej pracy * Wylączenia dokonał zespół kontrolny na podstawie art. 5 ustawy z dnia 6 września 2001r. o dostępie do informacji publicznej (Dz.U. z 2016r., poz.1764). W ramach współpracy w tym zakresie rodzinom jest proponowana pomoc ze strony koordynatorów dot. kwestii organizacyjnych, np. sala itp.

W toku kontroli, analizując teczkę wybranych rodzin zastępczych pod względem korzystania z czasowego niesprawowania opieki nad dzieckiem (tj. z powodów zdrowotnych, losowych, zaplanowanego wypoczynku) stwierdzono, że * Wylączenia dokonał zespół kontrolny na podstawie art. 5 ustawy z dnia 6 września 2001r. o dostępie do informacji publicznej (Dz. U. z 2016r., poz.1764).

Analizując dokumentację badanych rodzin zastępczych inspektorzy uznali, że we wszystkich badanych rodzinach za zasadne uznano zapewnienie rodzinom zastępczym wsparcia i pomocy rodziny pomocowej na czas udzielenia wypoczynku w ciągu roku

kalendarzowego dla w/w rodzin zastępczych, w których przebywała w trakcie okresu kontrolowanego większa liczba dzieci.

Jak ustalono w toku wyjaśnień ustnych Dyrektora w 2016 roku * *Wyłączenia dokonał zespół kontrolny na podstawie art. 5 ustawy z dnia 6 września 2001r. o dostępie do informacji publicznej (Dz. U. z 2016r., poz.1764).* Na podstawie analizy otrzymanej dokumentacji zestawienia tabeli nr 7 (w zał.) wynika, że w okresie objętym kontrolą w badanych rodzinach zastępczych zawodowych * *Wyłączenia dokonał zespół kontrolny na podstawie art. 5 ustawy z dnia 6 września 2001r. o dostępie do informacji publicznej (Dz. U. z 2016r., poz.1764).* **X1 i X2** liczba dzieci przebywających w nich przekraczała limit 3 osób. Z dalszej analizy dokumentacji badanej rodziny * *Wyłączenia dokonał zespół kontrolny na podstawie art. 5 ustawy z dnia 6 września 2001r. o dostępie do informacji publicznej (Dz.U. z 2016r., poz.1764).*

Podsumowując stwierdzono, iż zadania ujęte w tym zakresie realizowane są przez Organizatora w sposób niewystarczający. Podczas kontroli stwierdzono, że badanym rodzinom zastępczym należałoby zapewnić zaplanowany urlop wypoczynkowy.

W realizacji zadań stwierdzono:

- uchybienie, polegające na nie organizowaniu cyklicznie spotkań grup wsparcia dla wszystkich form rodzinnej pieczy zastępczej;
- istotne uchybienie, polegające na nie zapewnieniu rodzinom zastępczym korzystania z czasowego niesprawowania opieki (w formie rodzin pomocowych), a w szczególności w sytuacji rodzin zastępczych * *Wyłączenia dokonał zespół kontrolny na podstawie art. 5 ustawy z dnia 6 września 2001r. o dostępie do informacji publicznej (Dz.U. z 2016r., poz.1764).* w których przebywa znacznie większa ilość podopiecznych niż stanowią przepisy.

Akta kontroli: str. 162-169; 340-1139

c) zapewnienie rodzinom zastępczym pomocy prawnej

Podczas czynności kontrolnych dokonano analizy dokumentacji wybranych 4 rodzin zastępczych pod względem zapewnienia pomocy prawnej osobom sprawującym rodzinną pieczę zastępczą w szczególności w zakresie prawa rodzinnego. Jak ustalono w toku kontroli dokumentacja sytuacji rodzin zastępczych, którą analizowano nie wymagała zasięgnięcia porad prawnych. Z wyjaśnień Dyrektora wynika, że Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Świebodzinie nie zatrudnia prawnika. Rodziny zastępcze mogły i mogą korzystać z porad prawnych w bezpłatnym punkcie prowadzonym przez Stowarzyszenie Civis Sum (w Starostwie Powiatowym). Wszelkie sprawy wynikające z zapisów ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej są wyjaśniane przez koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej na bieżąco. W sprawach trudnych koordynatorzy kontaktują się z prawnikiem Starostwa Powiatowego.

Akta kontroli: str. 170

W kontrolowanym obszarze nie stwierdzono uchybień.

d) Zapewnienie konsultacji psychologiczno – pedagogicznych

Jak ustalono w toku kontroli, usługi psychologiczne dla rodzin zastępczych i ich podopiecznych są realizowane na * *Wyłączenia dokonał zespół kontrolny na podstawie art. 5 ustawy z dnia 6 września 2001r. o dostępie do informacji publicznej (Dz. U. z 2016r., poz.1764)*. Podczas kontroli ustalono, iż Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Świebodzinie nie zatrudnia pedagoga.

Zgodnie z zapisami w umowie na zlecenie zamawiającego wykonawca zobowiązuje się do prowadzenia usług psychologicznych na rzecz Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Świebodzinie. Wykonanie przedmiotu umowy zgodnie z zapisem obejmuje m.in.: udzielanie pomocy i wsparcia rodzinom zastępczym w realizacji zadań wynikających z pieczy zastępczej, prowadzeniu konsultacji, poradnictwa, terapii z osobami sprawującymi pieczę zastępczą i ich dziećmi oraz dziećmi przebywającymi w pieczy zastępczej, zapewnieniu rodzinom zastępczym zawodowym i niezawodowym poradnictwa, które ma na celu zachowanie i wzmocnienie ich kompetencji oraz przeciwdziałanie zjawisku wypalenia zawodowego. Spotkania psycholog prowadzi w siedzibie Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Świebodzinie, a w razie potrzeby udaje się na konsultacje do miejsca zamieszkania rodziny zastępczej wraz z koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej.

Z kontrolowanej dokumentacji wynika, że psycholog prowadzi wykaz – harmonogram spotkań w następujący sposób: w formie zapisek na dany dzień wyznaczone godziny spotkań i zapisane nazwiska wyznaczonych osób. Najczęściej są to nazwiska rodzin zastępczych – brak jest szczegółowej informacji kogo dokładnie dotyczy konsultacja czy opiekuna, dziecka opiekuna czy też dziecka przebywającego obecnie w danej rodzinie zastępczej. Z analizy dokumentacji wynika, że brak jest dokumentacji psychologa świadczącej o udzielaniu powyższej pomocy - w formie notatek o konsultowanej osobie, aktualnej sytuacji problemowej rodziny zastępczej i dzieci ze wskazaniem dalszej pracy bądź zaleceniami. Na potrzeby Zespołu ds. okresowej oceny sytuacji dziecka, psycholog sporządzał ogólne informacje na piśmie – dotyczące całokształtu sytuacji o rodzinie zastępczej i podopiecznych, które uwzględniano przy ocenie sytuacji dziecka.

Częstotliwość spotkań z psychologiem jest ustalana podczas konsultacji w zależności od zdiagnozowanych potrzeb.

W toku kontroli przeanalizowano zapiski z zeszytu psychologa za 2016r. dotyczące terminów spotkań rodzin zastępczych i dzieci ze specjalistą z których wynika że: * *Wyłączenia dokonał zespół kontrolny na podstawie art. 5 ustawy z dnia 6 września 2001r. o dostępie do informacji publicznej (Dz. U. z 2016r., poz.1764)*. Podczas analizy notatek w zeszycie spotkań rodzin zastępczych i dzieci z psychologiem stwierdzono, że po podanych nazwiskach rodzin zastępczych nie można określić których podopiecznych dotyczyła konsultacja (są tylko zapisane daty i nazwiska

umawianych rodzin zastępczych). Uznano, że badane rodziny zastępcze * *Wylączenia dokonał zespół kontrolny na podstawie art. 5 ustawy z dnia 6 września 2001r. o dostępie do informacji publicznej (Dz.U. z 2016r., poz.1764).*

W realizacji zadania stwierdzono uchybienia polegające na:

- braku należycie prowadzonego rejestru prowadzonych konsultacji psychologicznych ze wskazaniem szczegółowym kogo dotyczy wyznaczone spotkanie i braku dokumentacji potwierdzającej własnoręcznym podpisem osoby uczestniczącej w konsultacji, spotkaniu z psychologiem;
- braku sporządzania przez psychologa wniosków i zaleceń na piśmie po każdym spotkaniu z rodziną zastępczą, dzieckiem,
- nie zapewnieniu dla rodziny zastępczej * *Wylączenia dokonał zespół kontrolny na podstawie art. 5 ustawy z dnia 6 września 2001r. o dostępie do informacji publicznej (Dz. U. z 2016r., poz.1764).* odpowiedniej ilości konsultacji i wsparcia psychologicznego w związku z trudną sytuacją rodzinną i opiekuńczo – wychowawczą.

Akta kontroli: str. 171-182;376-1139

5. Sposób realizacji postanowień Sądu w stosunku do dzieci przebywających w rodzinach zastępczych zawodowych pełniących funkcję pogotowia rodzinnego;

Jak wynika ze sprawozdania rzeczowo finansowego za II półrocze 2016 roku w powiecie funkcjonują 54 rodziny spokrewnione; 25 niezawodowych; 3 rodziny zastępcze zawodowe; 3 rodziny zastępcze zawodowe pełniące funkcję pogotowia; 1 rodzina specjalistyczna. W pieczy zastępczej na terenie powiatu na koniec 2016 roku przebywało 228 dzieci z tego w rodzinnej pieczy zastępczej 148 (tj.65%) dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej. W poszczególnych typach rodzin: w rodzinach spokrewnionych 68; niezawodowych – 29 w zawodowych – 9; zawodowych pełniących funkcję pogotowia rodzinnego 18 w specjalistycznej 3 - łącznie w zawodowych rodzinach zastępczych przebywało 30 dzieci. O ile w rodzinach spokrewnionych i niezawodowych przeważają rodziny z 1 dzieckiem (odpowiednio: 76% i 84%), to w 100% rodzin zawodowych umieszczona jest maksymalna liczba dzieci, najgorzej sytuacja wygląda w rodzinach pełniących funkcję pogotowia we wszystkich rodzinach wykazano 4 i więcej dzieci.; również maksymalną liczbę dzieci wykazano w rodzinie specjalistycznej. Do pieczy zastępczej w II półroczu 2016 roku przyjęto 34 dzieci, a ubyło 21, nie zachodzi więc proces zastępowalności, co prowadzi do wniosku, że konieczny jest wzrost liczby rodzin zastępczych.

Powiatowe Centrum przekazuje co kwartał do Lubuskiego Urzędu Wojewódzkiego informację o realizacji postanowień sądowych. Dane ze wszystkich kwartałów zawiera poniższa tabela.

Liczba niezrealizowanych postanowień sądowych w 2016						Razem
Lp.	powiat	rodzinną pieczy zastępczej		instytucjonalnej pieczy zastępczej		
		oczekujących w środowisku naturalnym	oczekujących poza środowiskiem naturalnym	oczekujących w środowisku naturalnym	oczekujących poza środowiskiem naturalnym	
I kwartał	świebodziński	1	7	0	3	11
II kwartał		1	5	0	3	9
III kwartał		1	5	0	3	9
IV kwartał		1	8	0	3	12
razem		4	25	0	12	41
ogółem		29		12		41

Zestawienie to wskazuje, że co kwartał Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie ma trudności w zapewnieniu miejsc dla dzieci w pieczy zastępczej przede wszystkim w rodzinnych formach pieczy zastępczej.

Jak wynika z ustaleń kontroli, jedno dziecko oczekiwało na umieszczenie w rodzinnej pieczy zastępczej w środowisku naturalnym – matka złożyła odwołanie od postanowienia Sądu i na czas rozpatrzenia odwołania Sąd zezwolił na pobyt dziecka w rodzinie * *Wyłączenia dokonał zespół kontrolny na podstawie art. 5 ustawy z dnia 6 września 2001r. o dostępie do informacji publicznej (Dz. U. z 2016r., poz.1764).* W związku z powyższym, Rejonowy w Świebodzinie umorzył postępowanie w przedmiocie przywrócenia władzy rodzicielskiej.

Spośród dzieci oczekujących poza środowiskiem naturalnym, większość stanowią dzieci przebywające w pogotowiach rodzinnych. W 2016 roku w pogotowiach rodzinnych przebywało łącznie 23 dzieci, z tego osiemnaścioro (co stanowi 78,26%) posiadało postanowienia na umieszczenie w pieczy zastępczej, w tym troje na umieszczenie w instytucjonalnej pieczy zastępczej. W badanym okresie troje dzieci powróciło do domu, jedno zostało umieszczone w niezawodowej rodzinie zastępczej. W wyniku wniesionych przez rodziny odwołań od postanowień Sądu w stosunku do sześciorga dzieci toczą się postępowania.

Dane ze sprawozdania rzeczowo finansowego wskazują na utrzymującą się wysoką liczbę dzieci przebywających w pogotowiu.

Wyszczególnienie	Liczba dzieci przebywających w pieczy zastępczej						
	dzieci umieszczone w pieczy zastępczej ogółem	do 3 miesięcy	powyżej 3 do 6 miesięcy	powyżej 6 do 12 miesięcy	powyżej 1 roku do 2 lat	powyżej 2 lat do 3 lat	powyżej 3 lat

pogotowie rodzinne I pół. 2016	18	4	0	1	6	1	6
pogotowie rodzinne II pół. 2016	16	0	2	2	7	0	5

Art.58 ust. 4 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej wskazuje, że w rodzinie zastępczej zawodowej pełniącej funkcję pogotowia rodzinnego umieszcza się dziecko do czasu unormowania sytuacji dziecka, nie dłużej jednak niż na okres 4 miesięcy. W szczególnie uzasadnionych przypadkach okres ten może być przedłużony, za zgodą organizatora rodzinnej pieczy zastępczej do 8 miesięcy lub do zakończenia postępowania sądowego o:

- 1) powrót dziecka do rodziny;
- 2) przysposobienie;
- 3) umieszczenie w rodzinnej pieczy zastępczej.

W sytuacji powiatu Świebodzińskiego wszystkie wskazane ww. przepisie terminy zostały przekroczone. Na koniec pierwszego półrocza 2016 r. spośród 18 dzieci umieszczonych w pogotowiu rodzinnym 72,22% przebywało ponad okres wskazany w przepisach, natomiast na koniec II półrocza odsetek ten wynosił 75% ,co stanowi istotne uchybienie.

Badana dokumentacja wskazuje, że w 2016 roku w rodzinach pełniących funkcję pogotowia przebywało łącznie 23 dzieci, z tego 3 wróciło do rodziny, 1 zostało przeniesione do rodziny zastępczej niezawodowej, 5 dzieci przebywa w oparciu o tzw. postanowienie tymczasowe, 11 posiada postanowienie na umieszczenie w rodzinie zastępczej (w odniesieniu do 3 dzieci rodzice odwołali się od postanowienia SR) i 3 dzieci w postanowieniu ma wskazaną placówkę. W jednym przypadku wobec toczącego się postępowania o uregulowanie sytuacji prawnej dziecka Sąd Rodzinny w Świebodzinie zwracał się do PCPR z prośbą o wskazanie rodziny zastępczej zawodowej. Powiatowe Centrum udzieliło odpowiedzi, że cyt: „na terenie powiatu nie ma rodzin zastępczych, w których mogłoby umieścić dzieci” po wydaniu przez Sąd Rodzinny postanowienia o umieszczeniu w rodzinie zastępczej. Dokumentacja wskazuje, że Sąd w przypadku tych dzieci nie zakończył postępowania. Badana dokumentacja wskazuje również, że od wydania postanowienia tymczasowego do zakończenia postępowania w sprawie unormowania sytuacji dziecka upływa znacznie więcej czasu niż przewidują to przepisy ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

W sytuacji trójki dzieci, które w 2016 roku wróciły do rodziny postępowanie sądowe o powrót dzieci do rodziny trwało 8 i 13 miesięcy, a w jednym przypadku ponad 3 lata (3 lata i 2 miesiące). Badana dokumentacja 13 dzieci przebywających w * *Wyłączenia dokonał zespół kontrolny na podstawie art. 5 ustawy z dnia 6 września 2001r. o dostępie do informacji publicznej (Dz. U. z 2016r., poz.1764).*

wskazuje, że 11 dzieci posiada uregulowaną sytuację prawną, co stanowi 84,61% dzieci, których dokumentację badano (w 9 przypadkach postanowienie Sądu na umieszczenie w rodzinie zastępczej, w 2 przypadkach postanowienie na umieszczenie w placówce opiekuńczo- wychowawczej), 8 dzieci tj. 61,53% nadal przebywa w pogotowiach. Najtrudniejsza jest sytuacja trójki dzieci przebywających w * Wylączenia dokonał zespół kontrolny na podstawie art. 5 ustawy z dnia 6 września 2001r. o dostępie do informacji publicznej (Dz.U. z 2016r., poz.1764). Sytuacja taka nie może mieć miejsca nawet przy uwzględnieniu specyficznej i szczególnej sytuacji tej trójki dzieci zwłaszcza, że nie toczy się przed sądem postępowanie o którym mowa w art. 58 ust. 4 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej * Wylączenia dokonał zespół kontrolny na podstawie art. 5 ustawy z dnia 6 września 2001r. o dostępie do informacji publicznej (Dz. U. z 2016r., poz.1764). po uprawomocnieniu postanowienia należy uznać jako nieprawidłowość, bowiem jest sprzeczne z zawartą w ww. przepisie dyrektywą, że w rodzinie zastępczej * Wylączenia dokonał zespół kontrolny na podstawie art. 5 ustawy z dnia 6 września 2001r. o dostępie do informacji publicznej (Dz. U. z 2016r., poz.1764).umieszcza się dziecko do czasu unormowania sytuacji dziecka.

Wyjaśnienia Dyrektora oraz zawarte w materiałach z posiedzenia zespołów stwierdzenia, że przebywanie * Wylączenia dokonał zespół kontrolny na podstawie art. 5 ustawy z dnia 6 września 2001r. o dostępie do informacji publicznej (Dz. U. z 2016r., poz.1764). tj. po uregulowaniu przez Sąd ich sytuacji prawnej jest podyktowane dobrem dziecka w ocenie kontrolujących jest zbyt daleko idącą interpretacją zapisu. W tym czasie w wyniku specjalistycznych oddziaływań można złagodzić traumatyczne doświadczenia na tyle, by dziecko mogło funkcjonować poprawnie. Wyjaśnienie to stoi także w sprzeczności z podejmowanymi w 2016 roku działaniami związanymi z wyjazdem * Wylączenia dokonał zespół kontrolny na podstawie art. 5 ustawy z dnia 6 września 2001r. o dostępie do informacji publicznej (Dz. U. z 2016r., poz.1764). na okres 6 tygodni. Kierując się dobrem dziecka powinno się jak najprędzej zapewnić stabilne środowisko wychowawcze.

Ten skrajny przypadek * Wylączenia dokonał zespół kontrolny na podstawie art. 5 ustawy z dnia 6 września 2001r. o dostępie do informacji publicznej (Dz. U. z 2016r., poz.1764). nie jest jedyny, gdyż w * Wylączenia dokonał zespół kontrolny na podstawie art. 5 ustawy z dnia 6 września 2001r. o dostępie do informacji publicznej (Dz. U. z 2016r., poz.1764). przebywa oprócz nich jeszcze 11 dzieci z uregulowaną sytuacją prawną, które zgodnie z postanowieniem SR powinny być w rodzinach zastępczych. Stanowi to 60,86% ogółu dzieci przebywających na dzień kontroli w rodzinach zastępczych * Wylączenia dokonał zespół kontrolny na podstawie art. 5 ustawy z dnia 6 września 2001r. o dostępie do informacji publicznej (Dz. U. z 2016r., poz.1764). i jest to istotnym uchybieniem.

Akta kontroli: str. 182-208;376-1139

W badanym obszarze stwierdzono:

- istotne uchybienie polegające na nierealizowaniu postanowień Sądu odnośnie umieszczania dzieci w pieczy zastępczej,
- istotne uchybienie polegające na wieloletnim przebywaniu dzieci z uregulowaną sytuacją prawną w * *Wyłączenia dokonał zespół kontrolny na podstawie art. 5 ustawy z dnia 6 września 2001r. o dostępie do informacji publicznej (Dz. U. z 2016r., poz.1764).*
- istotne uchybienie liczby dzieci przebywających w rodzinach * *Wyłączenia dokonał zespół kontrolny na podstawie art. 5 ustawy z dnia 6 września 2001r. o dostępie do informacji publicznej (Dz. U. z 2016r., poz.1764).*, co do których Sąd zakończył postępowanie.

6. Sposób dochodzenia świadczeń alimentacyjnych na rzecz dziecka przebywającego w pieczy zastępczej;

Kierownik Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie obowiązany jest w myśl art. 38 ust. 2 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej dochodzić świadczeń alimentacyjnych na rzecz dziecka w przypadku, gdy od umieszczenia dziecka w pieczy upłynął rok. Uprawnienie to jest wyłączną prerogatywą kierownika Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie. W trakcie kontroli dokonano analizy dokumentacji 14 dzieci umieszczonych w badanych rodzinach zastępczych, z której wynika, że:

- 3 dzieci przebywa w pieczy poniżej 1 roku - nie istniał w okresie kontrolowanym obowiązek dochodzenia świadczeń,
- 11 dzieci - dochodzenie świadczeń jest w trakcie przygotowania - we wszystkich przypadkach stwierdzono obowiązek dochodzenia świadczeń alimentacyjnych i przekroczenie terminu, o którym mowa w art. 38 ust. 2 ustawy.

Akta kontroli: str. 209-234

W kontrolowanym zadaniu stwierdzono istotne uchybienie polegające na nierealizowaniu zadania zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

7. Sposób realizacji corocznego limitu zawiązywania rodzin zastępczych zawodowych

W toku kontroli dokonano analizy dokumentacji dotyczącej opracowania i realizacji 3-letnich powiatowych programów dotyczących rozwoju pieczy zastępczej, zawierających między innymi coroczny limit rodzin zastępczych zawodowych. Uchwałą Nr V/26/2015 Rady Powiatu Świebodzińskiego z dnia 25 lutego 2015r. przyjęto Program Rozwoju Pieczy Zastępczej dla Powiatu świebodzińskiego na lata 2015-2017. Z założeń w/w planu wynika, że na terenie Powiatu Świebodzińskiego określono limit rodzin zawodowych tj. 7 rodzin

zastępczych zawodowych w 2015 r., 8 rodzin zastępczych zawodowych w 2016 r., 10 rodzin zastępczych zawodowych w 2017r.

Z wyjaśnień Dyrektora wynika, że na dzień kontroli funkcjonuje 6 rodzin zastępczych zawodowych. Na rok 2015 limit wynosił 7 rodzin zastępczych zawodowych – funkcjonowało 5 i została utworzona 1 rodzina zawodowa. W roku 2016 limit wynosił 8 rodzin zastępczych zawodowych – funkcjonowało 6 i została utworzona 1 rodzina zastępcza zawodowa
** Wyłączenia dokonał zespół kontrolny na podstawie art. 5 ustawy z dnia 6 września 2001r. o dostępie do informacji publicznej (Dz. U. z 2016r., poz.1764).* Na rok 2017 limit wynosi 10 rodzin zastępczych zawodowych – obecnie funkcjonuje 6 i 1 rodzina przechodzi obecnie proces kwalifikacji. W chwili obecnej trwają działania związane z przekształceniem rodziny niezawodowej (wniosek został złożony w styczniu 2016r. i została zakwalifikowana na szkolenie dla rodzin niezawodowych, które odbyło się w dniach od 23.09.2016r. do 16.10.2016r.). Kolejne szkolenie zaplanowane jest na luty/marzec br. Po zakończeniu szkolenia odbędzie się kwalifikacja – komisyjna i następnie po uzyskaniu pozytywnej decyzji Komisji zostanie złożony wniosek do Starosty Świebodzińskiego o podpisanie umowy. Innych zgłoszeń na zawiązanie nowych rodzin zastępczych zawodowych Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Świebodzinie nie posiada. Ponadto Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Świebodzinie prowadzi ciągły nabór kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, niezawodowej. Informacje o naborach są umieszczane na stronie internetowej PCPR oraz Starostwa Powiatowego. Podczas różnych imprez lokalnych są prowadzone akcje promocyjne. W roku bieżącym jest zaplanowane dodanie ogłoszenia do TVP 3 i do prasy lokalnej. W Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Świebodzinie w ramach akcji promocyjnych były zorganizowane dodatkowe dyżury w Centrum dla zainteresowanych rodzin. Prowadzone są także rozmowy pracowników pieczy zastępczej z rodzinami zawodowymi zachęcając do przekwalifikowania się na rodziny zastępcze zawodowe. Do wszystkich przeszkolonych rodzin niezawodowych zostały wysłane pisma z zapytaniami i ofertą dotyczącą pełnienia funkcji zawodowej rodziny zastępczej. Jest to pierwszy krok w działaniach zmierzających do przekształcania rodzin niezawodowych w zawodowe.

W dniu przeprowadzenia czynności kontrolnych stwierdzono, że w okresie od 2015r. do 2017r. zgodnie z przyjętym limitem powinno powstać 25 rodzin zastępczych zawodowych, natomiast do dnia kontroli stan rodzin zastępczych zawodowych wynosi 6.

Akta kontroli: str. 38-55;87-88;147

W kontrolowanym zadaniu stwierdzono istotne uchybienie polegające na nierealizowaniu corocznego limitu rodzin zastępczych zawodowych zgodnie z art.180 pkt 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

8. Sposób zapewnienia pieczy zastępczej w placówkach opiekuńczo – wychowawczych (stosowna do wieku piecza zastępcza, prawidłowo zrealizowane postanowienia Sądu o umieszczeniu w pieczy zastępczej);

Zgodnie z przepisami starosta jest odpowiedzialny za zapewnienie dzieciom pieczy zastępczej (...) w placówkach opiekuńczo-wychowawczych (art.180 ust.2), zadania powiatu w zakresie pieczy zastępczej starosta wykonuje za pośrednictwem powiatowego centrum pomocy rodzinie oraz organizatorów rodzinnej pieczy zastępczej (art. 182 ust.1)

Na terenie powiatu świebodzińskiego na dzień kontroli funkcjonowało 5 placówek opiekuńczo – wychowawczych, 4 z nich są placówkami dla 14 wychowanków, a 1 dla 30. Trzy placówki mieszczą się przy ul. Słonecznej, dwie przy ul. Jeziorowej 10. Powiat Świebodziński zamierza zlikwidować jedną z placówek usytuowanych przy ul Jeziorowej. Na koniec 2016 roku w instytucjonalnej pieczy zastępczej było 74 dzieci. W każdej z placówek były wolne miejsca.

Zestawienie liczby dzieci z uwzględnieniem przedziału wiekowego.

Lp.	Placówka	Liczba miejsc	Liczba dzieci 31.12.2016r	w tym:			
				do lat 7	do lat 13	do lat 18	powyżej 18
	DD 1	14	13	0	3	7	3
	DD 2	14	12	0	3	9	0
	DD 3	14	13	3	9	1	0
	DD 4	30	25	4	7	14	0
	DD 6	14	11	0	4	7	0
	razem	86	74	7	26	38	3

Spośród 74 dzieci siedmioro było poniżej 7 roku życia, z tego 4 ze starszym rodzeństwem. Natomiast pozostała trójka dzieci to rodzeństwo w wieku 7, 6 i 5 lat z * *Wyłączenia dokonał zespół kontrolny na podstawie art. 5 ustawy z dnia 6 września 2001r. o dostępie do informacji publicznej (Dz. U. z 2016r., poz.1764).* Zgodnie z art. 95 ust. 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, w placówkach opiekuńczo-wychowawczych są umieszczane dzieci powyżej 10. roku życia, Umieszczenie dziecka poniżej 10. roku życia jest możliwe w przypadku, gdy umieszczona jest matka lub ojciec tego dziecka oraz gdy przemawia za tym stan zdrowia dziecka lub dotyczy to rodzeństwa. W odniesieniu do * *Wyłączenia dokonał zespół kontrolny na podstawie art. 5 ustawy z dnia 6 września 2001r. o dostępie do informacji publicznej (Dz. U. z 2016r., poz.1764).* żadna z wymienionych w ust. 2 przesłanek nie zachodzi. O nieprawidłowości umieszczenia informuje również SR w piśmie z dnia* *Wyłączenia dokonał zespół kontrolny na podstawie art. 5 ustawy z dnia 6 września 2001r. o dostępie do informacji publicznej (Dz. U. z 2016r., poz.1764).*, zwracając

uwagę, że decyzja była podjęta bez wiedzy SR. W dniu * *Wylączenia dokonał zespół kontrolny na podstawie art. 5 ustawy z dnia 6 września 2001r. o dostępie do informacji publicznej (Dz. U. z 2016r., poz.1764)*. SR wydał postanowienie sankcjonujące zaistniałą sytuację, zaznaczając w uzasadnieniu, iż „zachodzi konieczność niezwłocznego przeniesienia do jednej z rodzinnych form pieczy zastępczej”. Sąd Rodzinny w Świebodzinie uznał, że uchybieniem ze strony PCPR było niepoinformowanie bez zbędnej zwłoki Sądu o zaistniałej sytuacji, o której Centrum posiadało już wiedzę w dniu * *Wylączenia dokonał zespół kontrolny na podstawie art. 5 ustawy z dnia 6 września 2001r. o dostępie do informacji publicznej (Dz. U. z 2016r., poz.1764)*. i należy sytuację taką traktować jako niedopuszczalną praktykę.

Akta kontroli: str. 31-55;548-730

W ocenie kontrolujących w badanym obszarze stwierdzono:

- istotne uchybienie polegającą na umieszczeniu niezgodnie z przepisami i postanowieniem Sądu Rodzinnego dzieci poniżej 10 roku życia w placówce opiekuńczo wychowawczej.
- uchybienie polegające na niepoinformowaniu Sądu o zmieniającej się sytuacji dzieci.

9. Zespół do spraw okresowej oceny sytuacji dziecka.

W art. od 128 do 131 ww. ustawy zostały określone cele i zasady dokonywania oceny sytuacji dziecka umieszczonego w rodzinnej pieczy zastępczej oraz odpowiedzialność za jej dokonywanie.

W PCPR w Świebodzinie posiedzenia ws. oceny sytuacji dzieci odbywają się w siedzibie centrum, za stronę organizacyjną funkcjonowania zespołu odpowiedzialna jest koordynator p. * *Wylączenia dokonał zespół kontrolny na podstawie art. 5 ustawy z dnia 6 września 2001r. o dostępie do informacji publicznej (Dz. U. z 2016r., poz.1764)*., która ustala harmonogram, skład zespołu i wysyła z trzytygodniowym wyprzedzeniem zaproszenia.

W jednym dniu odbywa się kilka posiedzeń, np. w dniu 9 stycznia 2017 r. odbywały się trzy posiedzenia: pierwsze od 8⁰⁰ - 9³⁰, drugie 9³⁰-11⁰⁰ i trzecie 11⁰⁰ – 12³⁰. W skład zespołu wchodzi zawsze * *Wylączenia dokonał zespół kontrolny na podstawie art. 5 ustawy z dnia 6 września 2001r. o dostępie do informacji publicznej (Dz. U. z 2016r., poz.1764)*. (koordynatorzy z najdłuższym stażem i największym doświadczeniem), ponadto: właściwy dla danej rodziny koordynator, pracownik socjalny właściwego ośrodka pomocy społecznej, rzadziej psycholog, kurator, przedstawiciel szkoły. Z posiedzenia sporządzany jest protokół. Odpowiedzialny za protokołowanie posiedzenia jest koordynator zajmujący się rodziną. Uczestnicy posiedzenia potwierdzają swoją obecność podpisem pod protokołem np. w protokole z posiedzenia ws. oceny sytuacji rodzeństwa

* *Wyłączenia dokonał zespół kontrolny na podstawie art. 5 ustawy z dnia 6 września 2001r. o dostępie do informacji publicznej (Dz.U. z 2016r., poz.1764).* widnieją podpisy: rodzin zastępczych pełniących funkcję pogotowia, pracowników OPS Świebodzin oraz dwóch koordynatorów. Z zapisów protokołu wynika, że w posiedzeniu nie uczestniczyli: przedstawiciel Ośrodka Adopcyjnego i kurator sądowy, asystent rodziny, rodzice dzieci. Z treści protokołu wynika również, że w posiedzeniu nie wziął udziału psycholog, ponadto nie sporządził na potrzeby zespołu notatki. W art.131 ww. ustawy określono częstotliwość dokonywania oceny sytuacji dziecka i tak w przypadku dzieci w wieku poniżej 3 lat ocena powinna być dokonywana nie rzadziej niż co 3 miesiące, a w przypadku dzieci starszych nie rzadziej niż co 6 miesięcy. Przepis daje możliwość dokonywania oceny częściej, jeśli to wynika z potrzeb dziecka. Z ustaleń kontroli wynika, że spośród 14 dzieci, których dokumentację badano u dwójki dzieci nie dokonano ocen we wskazanych w przepisach prawa terminach. * *Wyłączenia dokonał zespół kontrolny na podstawie art. 5 ustawy z dnia 6 września 2001r. o dostępie do informacji publicznej (Dz.U. z 2016r., poz.1764).*

Akta kontroli: str. 210-234

W kontrolowanym obszarze stwierdzono:

- uchybienie polegające na braku aktualnych ocen u dwójki dzieci.
- uchybienie polegające na dokonywaniu oceny sytuacji dziecka w niepełnym składzie wynikającym z art. 130 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

WNIOSKI:

Nie stwierdzono uchybień w zakresie:

- zgodności kwalifikacji koordynatorów zespołu rodzinnej pieczy zastępczej i psychologa;
- sporządzania ocen rodzin zastępczych;
- sporządzania opinii i przekazywania ich do Sądu Rodzinnego;
- zapewniania rodzinom zastępczym porad prawnych.

W badanym zakresie stwierdzono uchybień pod względem:

- nieuwzględniania zmieniającej się sytuacji dziecka, nieuwzględniania specjalistycznych oddziaływań, schematyzmie w formułowaniu zapisów oraz zbyt niskiej koncentracji na planowaniu działań zmierzających do zaspokojenia bieżących potrzeb bytowych w planach pomocy dziecku;
- sposobu konstruowania zapisów w modyfikacji planu pomocy odnośnie aktualnej sytuacji dziecka;

- dokonywania oceny sytuacji dziecka w niepełnym składzie wynikającym z art. 130 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej;
- nie organizowania cyklicznych spotkań grup wsparcia dla wszystkich form rodzinnej pieczy zastępczej;
- nienależytego prowadzenia dokumentacji konsultacji psychologiczno – pedagogicznych ze spotkań z rodzinami zastępczymi i dziećmi;
- nie sporządzania przez psychologa wniosków na piśmie po odbytych konsultacjach z rodzinami zastępczymi i dziećmi;
- niezapewnienia dla rodziny zastępczej zawodowej (rozwiązanej na jej wniosek) odpowiedniej ilości konsultacji i wsparcia psychologicznego w związku z trudną sytuacją rodzinną i opiekuńczo – wychowawczą z dziećmi.

W badanym zakresie stwierdzono istotne uchybienia pod względem:

- przebywania dzieci z unormowaną sytuacją prawną w rodzinie * *Wyłączenia dokonał zespół kontrolny na podstawie art. 5 ustawy z dnia 6 września 2001r. o dostępie do informacji publicznej (Dz. U. z 2016r., poz.1764).* przez okres ponad 5 lat od momentu wydania postanowienia Sądu;
- nie zapewnienia dla rodzin zastępczych szkoleń mających na celu podnoszenie ich kwalifikacji, biorąc pod uwagę ich potrzeby;
- nie zapewnienia rodzinom zastępczym korzystania z czasowego niesprawowania opieki, a w szczególności w sytuacji rodzin zastępczych * *Wyłączenia dokonał zespół kontrolny na podstawie art. 5 ustawy z dnia 6 września 2001r. o dostępie do informacji publicznej (Dz. U. z 2016r., poz.1764).* w których przebywa znacznie większa liczba podopiecznych niż stanowią przepisy;
- nierealizowania postanowień Sądu odnośnie umieszczania dzieci w pieczy zastępczej;
- wieloletniego przebywania dzieci z uregulowaną sytuacją prawną w * *Wyłączenia dokonał zespół kontrolny na podstawie art. 5 ustawy z dnia 6 września 2001r. o dostępie do informacji publicznej (Dz. U. z 2016r., poz.1764).*
- liczby dzieci przebywających w rodzinach zastępczych * *Wyłączenia dokonał zespół kontrolny na podstawie art. 5 ustawy z dnia 6 września 2001r. o dostępie do informacji publicznej (Dz. U. z 2016r., poz.1764).*, co do których Sąd zakończył postępowanie;
- nierealizowania zadania dotyczącego alimentacji dzieci przebywających w pieczy zastępczej zgodnie z art. 38 ust. 2 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej;
- nierealizowania corocznego limitu rodzin zastępczych zawodowych zgodnie z art.180 pkt 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej;

- umieszczenia niezgodnie z przepisami i postanowieniem Sądu Rodzinnego dzieci poniżej 10 roku życia w placówce opiekuńczo – wychowawczej.

Zalecenia pokontrolne:

Mając na uwadze stwierdzone uchybienia, na podstawie art.197d ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz § 13.2 rozporządzenia w sprawie przeprowadzania kontroli przez wojewodę oraz wzoru legitymacji uprawniającej do przeprowadzenia kontroli

zalecam:

1. W planach pomocy dziecku uwzględniać zmieniającą się sytuację dziecka oraz specjalistyczne oddziaływania. Zindywidualizowane projektowanie działań winno wynikać z wnikliwej i wielowymiarowej analizy pod kątem celów zapisanych w ustawie; tj. powrót do rodziny, przysposobienie, umieszczenie w rodzinnej pieczy zastępczej lub przygotowanie do usamodzielnienia.
2. Dokonywać oceny sytuacji dziecka w terminach wskazanych w przepisach i w składzie wynikającym z art. 130 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.
3. Organizować cyklicznie spotkania grup wsparcia dla wszystkich form rodzinnej pieczy zastępczej.
4. Prowadzić należycie dokumentację konsultacji psychologiczno – pedagogicznych ze spotkań z rodzinami zastępczymi i dziećmi.
5. Sporządzać na piśmie przez psychologa wniosków po odbytych konsultacjach z rodzinami zastępczymi i dziećmi.
6. Zapewnić dla wszystkich rodzin zastępczych odpowiednią ilość konsultacji i wsparcia psychologicznego w związku z trudnymi sytuacjami opiekuńczo – wychowawczymi z dziećmi.
7. Zapewniać wszystkim rodzinom zastępczym szkolenia mające na celu podnoszenie ich kwalifikacji, biorąc pod uwagę ich potrzeby.
8. Zapewnić rodzinom zastępczym korzystanie z czasowego niesprawowania opieki w ramach rodzin pomocowych, w szczególności w sytuacji rodzin zastępczych zawodowych pełniących funkcję pogotowia rodzinnego.
9. Realizować umieszczanie dzieci w pieczy zastępczej zgodnie z Postanowieniem Sądu.
10. Podejmować stosowne działania w celu niwelowania wieloletniego pobytu dzieci z uregulowaną sytuacją prawną w rodzinach zastępczych pełniących funkcję pogotowia rodzinnego - co do których Sąd zakończył postępowanie.

11. Realizować obowiązek dochodzenia na rzecz dziecka przebywającego w pieczy zastępczej świadczeń alimentacyjnych zgodnie z art. 38 ust. 2 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.
12. Realizować coroczny limit rodzin zastępczych zawodowych zgodnie z art. 180 pkt. 1 ustawy o wspieraniu i systemie pieczy zastępczej.
13. Przestrzegać przepisów ustawy o wspieraniu rodziny systemie pieczy zastępczej odnośnie wieku umieszczania dzieci w instytucjonalnej pieczy zastępczej.

Za powstałe uchybienia odpowiedzialność ponosi dyrektor jednostki kontrolowanej.

Dokonano wpisu do książki kontroli.

Pouczenie

Zgodnie z art. 197d cytowanej ustawy, jednostka kontrolowana może w terminie 7 dni od dnia otrzymania zaleceń pokontrolnych zgłosić do nich zastrzeżenia.

Jednostka kontrolowana jest zobowiązana w terminie 30 dni od otrzymania zaleceń pokontrolnych do poinformowania wojewody o realizacji zaleceń pokontrolnych.

Wystąpienie pokontrolne sporządzono w 2 jednobrzmiących egzemplarzach, z których:

- egzemplarz nr 1 przekazano Dyrektorowi Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Świebodzinie
- egzemplarz nr 2 wraz z aktami kontroli pozostawiono w aktach Wydziału Polityki Społecznej LUW w Gorzowie Wlkp.

Z up. WOJEWODY LUBUSKIEGO

Grażyna Jelska

Dyrektor

Wydziału Polityki Społecznej

Kontrolujący:

INSPEKTOR WOJEWÓDZKI
ds. kontroli wspierania rodziny i pieczy zastępczej
w Wydziale Polityki Społecznej

Magdalena Dziadas

INSPEKTOR WOJEWÓDZKI
ds. kontroli wspierania rodziny i pieczy zastępczej
w Wydziale Polityki Społecznej

Elżbieta Szwonka